וכן ביעתא [א]וכן קדרה וכן פוריא וכן חביתא ואין סומכין את הקדרה בבקעת וכן בדלת בדלת ס״ד אלא אימא וכן הדלת: תנו רבנן אין סומכין את הקדרה בבקעת וכן הדלת א)לפי שלא נתנו עצים אלא להסקה ורבי שמעון מתיר ואין מנהיגין את הבהמה במקל ביו״ט ור׳ אלעזר בר׳ שמעון מתיר לימא ר׳ אלעזר בר׳ שמעון כאבוה סבירא ליה דלית ליה מוקצה לא בהא אפילו ר׳ שמעון מודה משום ב)דמחזי כמאן דאזיל לחנגא: חורא רב נחמן אסר ורב ששת שרי ברטיבא כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי ביבשתא מאן דאסר אמר לך לא נתנו עצים אלא להסקה ומאן דשרי אמר לך מה לי לצלות בו מה לי לצלות בגחלתו איכא דאמרי ביבשתא כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי ברטיבתא מאן דאסר דלא חזי להסקה ומאן דשרי אמר לך הא חזי להיסק גדול [ב]והלכתא יבשתא שרי רטיבתא אסור ג)דרש רבא [ג]אשה לא תכנס לדיר העצים ליטול מהן אוד ואוד שנשבר אסור להסיקו ביו״ט ד)לפי שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים למימרא ה)דרבא כר׳ יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה והא אמר ליה רבא לשמעיה טוי לי בר אווזא ושדי מעיה לשונרא התם כיון דמסרחי מאתמול דעתיה עלויה: מתני׳ ר׳ אליעזר אומר ו)נוטל אדם קיסם משלפניו לחצוץ בו שיניו ומגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן הוא וחכמים אומרים [ה]מגבב משלפניו ומדליק [ו]אין מוציאין את האור לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן (א) העפר ז)ולא מן הרעפים ולא מן המים [ו]ואין מלבנין את הרעפים לצלות בהן: גמ׳ אמר רב יהודה

אוכלי

וכן ביעתא. כלים גסות הנתונות ע״פ כלי חלול כעין ערפי״ד או על האסכלא אין מושיבין את הכלי תחלה ואח״כ יסדר עליו אלא יאחזנו בידו ויושיב הביצה עליו ואח״כ יושיב הכלי על הגחלים שלא יעשנו כסדר בנין: **וכן קדרה.** שמושיבין על ג׳ חביות לא ח)יקיפנה תחלה ואח״כ יושיב הקדרה עליהם אלא העליונה יתלה באויר ויאחזנה בידו ויסדרו החביות תחתיה סביב: **וכן פוריא.** מטות השרים שפורקין אותן ומחזירין לא יזקוף הכרעים תחלה לתת הארוכות בכרעים ואח״כ יפרוס העור למלא שוכבין עליו אלא פורס העור תחלה ויאחזוהו בני אדם בידיהם ואח״כ יכניסו הארוכות ויקשרו הרצועות של עור בהן ואח״כ יזקפו הכרעים ויתנו הארוכות לתוכן: **וכן חביתא.** חביות שמסדרים באוצר ומושיבין אחת על גבי שתים: **בדלת ס״ד.** ומי זה הסומך קדרה בדלת והלא תשבר: **אימא וכן הדלת.** אין סומכין אותו בבקעת: **ור״ש מתיר.** דלית ליה מוקצה: **בהא אפי׳ ר״ש מודה.** כלומר הך פלוגתא לאו במוקצה היא ואפי׳ ר״ש מודה כת״ק לאסור ולא משום מוקצה אלא נראה כמוליכה ממקום למקום שהוא צריך להנהיגה הרבה כגון למכור בשוק: **חגגא.** מחול ועל שם שבני אדם סובבים והולכים בשוק כעין סובבות במחולות קרו ליה חגגא: **חורא.** ענף עץ שהוא חד כקוץ וראוי לתקעו בגלי כמין שפוד ולצלות בו: **ר״נ אסר.** ביו״ט משום דמוקצה ניהו לטלטל שלא עשאו לכלי מבעוד יום: **ברטיבא.** שאינו ראוי לטלטלו אפי׳ להסקה דכ״ע לא פליגי לאסור: **מה לי לצלות בו.** לתחבו לתוכו: **מה לי לצלות בגחלתו.** הרי ראוי לטלטלו לעשותו גחלת וצולה בה: **והלכתא כו׳.** הך הלכתא אליבא דמאן דאית ליה מוקצה אקבע. אבל אנן כר״ש ס״ל בין במוקצה בין בדבר שאינו מתכוין וכר׳ יהודה במכשירי אוכל נפש וכולהו שרו בין חורא בין סמיכת קדרות והקפת חביות ומדורתא וקדרה וכל האמוראים שאסרו את אלו למעלה תלמידי דרב הוו ורב סבר לה כרבי יהודה במוקצה ואנן קיימא לן כרבי שמעון: **דרש רבא כו׳.** דכרבי יהודה ס״ל: **לדיר.** דיר עצים: **אוד.** עץ לעשות אוד לחתור פורגי״ן בלע״ז וטעמא משום דלא נתנו אלא להסיק אא״כ נעשה כלי מבעוד יום: **ואוד שנשבר.** ביו״ט: **ושדי מעיה לשונרא.** השלך בני מעים לחתול ולר׳ יהודה אסור לטלטלו ולתתו לחתול דמאתמול מוכן לאדם היה ולא לכלבים דקאמר אם לא היתה נבילה מע״ש אסורה: **כיון דמסרחי.** אם יניחם לצורך מחר והיום לא היה צריך להם מאתמול דעתיה עלוייהו להשליכם לחתול: **מתני׳ נוטל אדם קיסם משלפניו.** ממה שלפניו בבית: **לחצוץ בו שיניו.** ליטול בשר החוצץ בין שניו בורגיי״ר בלע״ז. ומשלפניו לאו דוקא דלר״א אף מן החצר נמי דקאמר כל מה שבחצר מוכן הוא ורישא לא אתא לאשמועינן אלא היתר טלטול עצים אף שלא להסקה דאפלוג רבנן בה כדלקמן ט) בברייתא בגמרא והא דנקט משלפניו משום רבנן דפליגי דאפילו משלפניו להדליק אין לחצוץ לא: **מגבב.** קסמין דקין וקשין מן החצר ומדליק בהן: **וחכ״א מגבב משלפניו ומדליק.** אבל מן החצר לא הואיל ודקין הן וטורח לקושטן מאתמול לאו להכי קיימי ודקאמרת נוטל קיסם י) לחצוץ שניו (ב) (מאתמול) אנן אית לן דאף משלפניו לא יטול אלא להדליק דלא נתנו [אלא] להסקה ובתרתי פליגי: **ואין מוציאין את האור.** משום דמוליד: **מן המים.** נותנים מים בכלי זכוכית לבנה ונותנו בחמה כשהשמש חם מאד והזכוכית מוציאה שלהבת ומביאין נעורת ומגיעים בזכוכית והיא בוערת כך שמעתי כ)בפיוט יוצר שיסד אחד מגאוני לומברדיא״ה: **מן העפר.** קרקע קשה כשחופרים אותה מוציאה אור כעין גרגישתא שלנו ממקום מחפורת שלה: **רעפים.** טייבלו״ש: **אין מלבנין.** באור. ובגמרא ל) מפרש טעמא: **גמ׳**

אוכלי

כגון מטה שלנו שאין לה מחילות אלא שיש לה מחילות אך תימה דאמר בשבת (דף קלט:) האי פרוונקא מ)(אפלגא) דכובא (ג) אסירא והתם המחילות היו עשויות כבר וי״ל דשאני התם הואיל ורחב הכובא יותר מדאי נעשה כאהל פרש״י דרב יהודה דהכא ס״ל כרבי יהודה דאוסר מוקצה ודבר שאין מתכוין אבל אנן ס״ל כר״ש ודבר שאין מתכוין מותר ודוחק הוא לומר דכל הני מילתא דלא כר״ש אלא נראה לומר דאפילו ר״ש מודה דהויא הכא אסור דהא דא״ר שמעון דבר שאין מתכוין מותר היינו כגון שעושה דבר שאין מתכוין לעשותו אבל הכא מתכוין לעשות מה שהוא עושה:

והלכתא יבשתא שרי רטיבא אסור. פרש״י דהלכתא אקבע אליבא דמאן דאית ליה מוקצה ולא נתנו עצים אלא להסקה אבל אנו דקי״ל כר״ש שרי אפי׳ חורא רטיבא ודוחק הוא לומר דר״ש פליג אמאי דפסיק הש״ס וי״ל דאפילו לר״ש דנהי דאית ליה שנתנו עצים שלא להסקה היינו בדבר הראוי להסקה אבל רטיבא אין ראויין להסקה:

דרש רבא וכו׳. פירש רש״י דכר׳ יהודה ס״ל ועי״כ לא תכנס ליטול אוד דלא נתנו עצים אלא להסקה ° ודוחק הוא לומר דהש״ס קיימא דלא כהלכתא אלא ודאי דאפילו ר׳ שמעון מודה דאסור משום דהוי כתקוני מנא:

ושדי מעיה לשונרא. פירש״י דלרבי יהודה הוה אסור לטלטלן ליתן לחתול דמאתמול מוכן לאדם הוה ולא לכלבים וא״ר יהודה דאם לא היתה נבלה מעיו״ט אסור ליתן לכלבים וגם אינו ראוי ליתן לאדם לפי שאין דרך בני אדם לאכול בני מעים ביו״ט דבלאו הכי יש להם הרבה לאכול וא״ת וכי משום שאינו אוכל מהן הוו מוקצין א״כ היכי מטלטלין בשר חי דחזיא לכוס במסכת שבת (דף קכח.) הא אינו אוכל מהן משום שיש לו הרבה לאכול וי״ל דמיירי שכבר הסריחו ולא הוי חזי לאדם ולר׳ יהודה היה אסור ומשני כיון דמסריחי כלומר כיון דודאי מסריחי דעתידין להסריח דעתו לכלבים:

רבי אליעזר אומר נוטל אדם קיסם משלפניו. פירש״י לאו דוקא משלפניו דה״ה משלאחריו נמי דקתני כל מה שבחצר מוכן הוא אלא נקט משלפניו משום רבנן דפליגי א״כ דשרו דוקא להדליק אבל לחצוץ בו שניו לא ותימה דהא משמע בפרק המוציא (שבת דף פא: ושם) דדוקא קתני דבעי התם אבנים של בית הכסא מהו להעלותן אחריו לגג וקא פשיט ליה דשריא ופריך מיתיבי ר״א אומר נוטל אדם קיסם משלפניו דדוקא משלפניו אבל בכל החצר לא ואת אמרת דיכול להעלות לגג וי״ל דה״נ דודאי דוקא קאמר כדמשמע התם ואף על גב דקאמר כל מה שבחצר מוכן הוא היינו דוקא גבי אכילה משום דאדם קובע לו מקום לאכילתו והיה לו להכין אבל גבי אש לא שייך דפעמים שאינו עושה מדורה ביו״ט וכן מחלק התם בין אבנים לקיסם:

וחכמים אומרים מגבב משלפניו ומדליק. פרש״י דבתרתי פליגי דאפילו להדליק דוקא משלפניו ולחצוץ שניו אפילו משלפניו לא דעצים לא נתנו אלא להסקה וקשה לפירושו דחכמים סבירא להו דלא כהלכתא דפליגי בפלוגתא דרבי שמעון ורבי יהודה לכן נ״ל דטעמא דרבנן דלכך אסור לחצוץ שניו גזירה משום שמא יקטום וכן מסיק נמי בגמרא:

פטור

מסורת הש״ס

א) [סוכה מ. נדרים לד: ב״ק קא.], ב) [שבת נד:], ג) שבת קמג., ד) [לעיל לג. וש״נ], ה) [שבת קמג:], ו) שבת פא:, ז) [במשנה שבמשניות ליתא ועי׳ הרי״ף], ח) [נ״ל יקיפם], ט) [ע״ב], י) [משלפניו], כ) נ״ל בפירוש ספר יצירה. שכן נמצא מפורש בפי׳ לספר יצירה לר׳ שבתי דונלו הרופא מלומברדיא זצ״ל, ל) [ע״ב], מ) [נ״ל אכולי].

◆

הגהות הב״ח

(א) במשנה ולא מן העפר ולא מן המים כצ״ל ותיבות ולא מן הרעפים נמחק: (ב) רש״י ד״ה וחכ״א כו׳ לחצוץ שניו אנן אית לן כצ״ל ותיבת מאתמול נמחק: (ג) תוס׳ ד״ה מלמטה וכו׳ האי פרוונקא אפלגא דכובא שרי אכוליה כובא אסירא והתם:

◆

גליון הש״ס

מתני׳ ולא מן הרעפים. כרי״ף ורא״ש ליתא ועיין בתוי״ט: תוס׳ ד״ה דרש כו׳ ודוחק הוא לומר. עיין מהרש״א ועיין תשובת מהרשד״ם חא״ח סי׳ י״ד:

◆

לעזי רש״י

טרפי״ד [טריפיי״ד]. חצובה (בעלת שלוש רגליים). פורגי״ן [פורגו״ן]. שפוד לחתיית גחלים. בורגיי״ר [פוריי״ר]. לחצוץ את שניו. לומברדיא״ה [לונברדיא״ה]. לומברדיה (איזור בצפון איטליה). טייבלו״ש [טיולי״ש]. רעפים.

◆

מוסף רש״י

שמסיקין בכלים. ביו״ט שברי ראויין לטלטל דעלטלם ויתנם לתוך האור (שבת קכד:). ואין מסיקין בשברי כלים. דהוו להו מוקצין ולא חזו לטלטול (שם) או: בשברי כלים שנשברו בו ביום דהוו להו נולד (שם כח: קמג.) דהשתא לא חזו לטלטול ואי משום דחזו להסקה אתמול לא להכי קיימא (לעיל לב.). טוי לי בר אווזא. ביום טוב, ושדי מעיה לשונרא. אלמא מטלטל להו משום שונרא, ואע״ג דהאידנא לא חזו לאדם, דלאו אורח ארעא למיכלא ביום טוב, ומיהו מאתמול לאדם הוו קיימי (שבת קמב:). כיון דמסרחי. מעיא אי מנטר ליה עד אורתא, מאתמול דעתיה עלויה, לשונרא, וכן השמטות נמי מוכן לבהמה הוה (שם קמג.). נוטל אדם קיסם משלפניו. קסמין המוטלין על גבי קרקע ולא אמרינן מוקצין נינהו (שבת פא.). לחצוץ בו שיניו. ליטול הבשר שבין השינים ולאגות ביניהם (שם, ושם לחצות).

◆

עין משפט נר מצוה

מג א מיי׳ פ״ד מהל׳ יו״ט הל׳ טו טוש״ע א״ח סי׳ תקג סעיף א וסי׳ שטו סעיף ו:
מד ב מיי׳ שם פ״ב הל״ג טוש״ע שם סי׳ תקג ס״ג בהג״ה:
מה ג מיי׳ פ״ד שם הלכה יא סמג לאוין עה טוש״ע א״ח סי׳ תקו סעיף ג:
מו ד מיי׳ פ״ב שם הלכה יד סמג שם טוש״ע א״ח סי׳ תקא סעיף ג:
מז ה מיי׳ פ״ד שם הלכה א׳ סמג שם טוש״ע א״ח סי׳ תקב סעיף א:
מח ו מיי׳ שם פ״ג הלכה יא טוש״ע א״ח סי׳ תקח סעיף א:

◆

רבינו חננאל

וכן אם מבקש לצלות ביצים בענין הזה הוא עושה, אוחז העליונה ונותן אחרת תחתיה. וכן [פוריא] אוחז את הקרשים ומניח את הרגלים. אין סומכין הקדרה שלא תפול בבקעה, וכן אין סומכין דלה בבקעת, שלא נתנו עצים אלא להסקה, ור׳ שמעון מתיר. ואסיקנא ר׳ שמעון אינו מתיר אלא כגון זה, אבל להנהיג בהמה ביו״ט במקל אוסר, משום שנראה כהולך לדרך רחוקה. פירוש חיורא ממיני קוצים. מהו ליטול מהן עץ כמין שפוד לצלות בו צלי. ואסיקנא והילכתא יבישא שרי רטיבא אסור. דרש רבא לא תכנס אשה לבין העצים ליטול מהן עץ להכינו אוד, שנמצאת עושה כלי. ואוד שנשבר ביו״ט אסור להסיק בו ביום, שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים. למימרא דרבא כר״י סבירא ליה באיסור שברי כלים, והא רבא אמר לשמעיה טוי לי בר אווזא ושדי מעיה לשונרא דלא כר׳ יהודה, דתנן ר׳ יהודה אומר אם לא היתה נבלה מע״ש אסורה לפי שאינה מן המוכן. ודחינן התם נמי מוכן הוא, דכיון דמסרחי מאתמול הוה בדעתיה למשדינה לשונרא. [מתני׳] ר׳ אליעזר אומר נוטל אדם קיסם לחצות בו שיניו ומגבב מן החצר ומדליק, וחכ״א מלפניו מגבב ומדליק.